

ЕЛЕКТРОННІ НАВЧАЛЬНІ ЗАСОБИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасні реалії життя ставлять нові вимоги до освіти. Широка комп'ютеризація нашого повсякдення не могла не позначитися і на процесі здобування знань з іноземних мов, який зараз переходить в іншу площину. З суто академічного, прив'язаного до начального закладу і викладача, він все більше стає мобільним та інтерактивним. Самоосвіта і можливість здобувати освіту не виходячи з дому набуває все більшого значення. Звичайно, це ставить нові вимоги до засобів навчання, і до підручників зокрема. Проблемі застосування комп'ютерних технологій на заняттях з іноземних мов приділяється зараз дуже велика увага. Останнім часом в навчальному процесі вищих навчальних закладів все більш актуальним стає питання впровадження в навчальний процес електронних підручників і посібників з різних дисциплін, в тому числі і й з іноземної мови. Цим питанням, зокрема, присвячені праці О. М. Баликіної, Н. В. Кононець, В. М. Гасова, О. О. Гриценчук, О. М. Гуркової, І. В. Пустовалова, Т. В. Яковенка, В. Б. Ясинського та ін.

Н. В. Кононець розглядає електронний підручник як універсальний інтерактивний гіпермедійний методичний і дидактичний підручник, який містить широке коло питань з тем однієї дисципліни (або різних навчальних дисциплін), викладених у компактній формі гіпертекстового середовища, і призначений для використання у навчальному процесі. [3]

К.Л. Бугайчук вважає, що електронний підручник – це навчальне електронне видання із систематизованим викладом дисципліни (її розділу, частини), у якому рівнозначно і взаємопов'язано за допомогою відповідних програмних засобів існує текстова, звукова, графічна та інша інформація, що забезпечує безперервність і повноту дидактичного циклу процесу навчання, служить для групового, індивідуального або індивідуалізованого навчання,

відповідає навчальній програмі й призначене для використання у навчальному процесі. [1]

Іншими словами, електронні підручники – це спеціально розроблені педагогічні програмні засоби, які охоплюють значні за обсягом матеріалу розділи навчальних курсів або повністю навчальні курси і дають можливість самостійно або під керівництвом викладача засвоїти навчальний курс або його розділи.

Для такого типу програмних засобів характерною є гіпертекстова структура навчального матеріалу, наявність систем керування з елементами штучного інтелекту, модулів самоконтролю, розвинених мультимедійних складових. [2]

На відміну від друкованого підручника, електронний підручник повинен розроблятися таким чином, щоб він зміг забезпечити:

- більш детальну структурування змісту курсу;
- інтерактивність (у тому числі зручність навігації) - можливість зміни подання матеріалу залежно від дій учня, а також можливість зміни траєкторії навчання;
- гіпертекстову структуру теоретичного матеріалу в понятійної частини курсу (посилання на визначення), а також у логічній структурі викладу (послідовність, взаємозв'язок частин);
- використання потужних ілюстративних матеріалів - різноманітних малюнків і картинок, анімації і інших мультимедіа-додатків;
- використання різних практичних і контрольних заходів для закріплення знань, самоконтролю, контролю і оцінки отриманих знань, вбудованих в електронний підручник (тести, вправи, творчі, індивідуальні та групові завдання тощо);
- наявність системи посилань (гіперпосилань) на різні електронні текстові та графічні освітні матеріали: літературні та наукові джерела, електронні бібліотеки, словники, довідники та інші освітні та наукові ресурси, розміщені в мережі Інтернет. [4]

Для забезпечення перерахованих якостей майбутнього електронного підручника автори-розробники дидактичних навчальних матеріалів повинні мати не тільки високу фахову кваліфікацію, а й володіти навичками дидактичного структурування навчального матеріалу, уміннями організації навчального процесу з використанням електронних засобів навчання й мати певні знання з комп'ютерних технологій.

Слід зазначити, що зараз існує досить велика кількість електронних ресурсів з вивчення іноземної мови представлених такими відомими виданнями як Longman, Oxford, Macmillan та інші. Проте таке електронне забезпечення не може повною мірою задовольнити потреби вітчизняних вищих навчальних закладів, оскільки своїм змістовним наповненням і структурою не відповідає цілям навчального процесу та потребам його учасників. Метою вивчення іноземних мов в немовному навчальному закладі є формування іншомовної комунікативної компетенції з фаху, а таких готових навчальних продуктів на ринку електронних посібників України, на жаль, немає. Отже, вищим навчальним закладам, з метою інтенсифікації навчального процесу, надання йому більшої інтерактивності, необхідно розробляти електронні навчальні засоби самотужки.

У зв'язку з цим особливої актуальності набувають загальнонаукові, методологічні та технологічні проблеми, пов'язані з організацією процесів створення, супроводження і ефективного використання програмних засобів навчального призначення протягом їх життєвого циклу.

Створення електронних навчальних засобів з іноземної мови дуже складний і кропіткий процес. Він вимагає знань не лише з мови, методики викладання і педагогіки, а й володіння комп'ютерними технологіями та елементами комп'ютерного дизайну. Недостатній рівень комп'ютерної грамотності серед викладачів-мовників та відсутність єдності між фахівцями з мов та з комп'ютерних наук щодо спільної роботи над електронним навчальним посібником значно ускладнюють, а інколи унеможливають створення електронного навчального посібника. Крім того, у вищих

навчальних закладах України спостерігається недостатня кількість сучасної комп'ютерної техніки та ліцензованого програмного забезпечення. Високошвидкісний інтернет-зв'язок також є не всюди.

Однією з проблем пов'язаних з проектуванням електронних дидактичних матеріалів, є відсутність універсальної технології розробки необхідних освітніх матеріалів для програмно-педагогічних засобів навчання, в тому числі і відсутність відповідних стандартів.

На жаль, незважаючи на значну кількість публікацій, проблема створення електронних навчаючих курсів, програм та підручників має багато маловивчених аспектів. Принципово нова технологія навчання потребує розробки нових методик та способів навчання. Електронний підручник має акумулювати у собі все основні дидактичні, методичні, наукові і інформаційно-довідкові матеріали, необхідні як викладачам для підготовки і належної організації занять із застосуванням електронних підручників, так і для учнів чи студентів, які навчаються з їх допомогою. Лише тоді він дасть можливість слухачам якісно виконувати завдання для засвоєння матеріалів по навчальній дисципліні, а викладачам – об'єктивно здійснювати поточний і підсумковий контроль над успішністю студентів. Отже, незважаючи на велику кількість переваг електронного підручника, процес його створення є актуальною нині проблемою.

Література

1. Бугайчук Костянтин Леонідович, Електронний підручник: поняття, структура, вимоги [Електронний ресурс] / К.Л. Бугайчук // Інформаційні технології і засоби навчання – 2011. – №2 (22). Режим доступу до журналу: <http://www.journal.iitta.gov.ua>
2. Велиєва А. Ш. Електронний підручник: можливості та перспективи [Електронний ресурс] / А. Ш. Велиєва, Е. Р. Сулеманова // Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Наука в інформаційному просторі» (30–31 жовтня 2009 г.). – Режим доступу до журн. : <http://www.confcontact.com/2009ip/velieva.htm>.

3. Кононець Н. В. Аспекти педагогічної майстерності викладача: розробка електронних підручників [Електронний ресурс] / Н. В. Кононець // Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. праць. – 2009. – № 6. – С. 202–210. – Режим доступу до журн. : www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vpm/2009_6/konones.pdf
4. Лапшина І.С. Особливості технологічних етапів створення електронних підручників, посібників та інших засобів навчання [Електронний ресурс] / І.С. Лапшина – Режим доступу : http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp6/lapshina.pdf